

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קה

ערב שבת קודש
חול המועד סוכות
י"ט בתשרי התשע"ו
שנת ה'קהל

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ט בתשרי ה'תשע"ו - כ"ו בתשרי ה'תשע"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ט בתשרי	הלכות שכירות פרק יג. הלכות שאלה ופקדון... בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי מאכלות אסורות פרק יא.	מל"ת ריט. מ"ע רמד.
ש"ק	כ' בתשרי	פרק ג-ה.	פרק יב.	מ"ע רמד.
א'	כ"א בתשרי	פרק ו-ח.	פרק יג.	מ"ע רמב.
ב'	כ"ב בתשרי	הלכות מלוה ולוה... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יד.	מ"ע קצז. מל"ת רלד.
ג'	כ"ג בתשרי	פרק ד-ו.	פרק טו.	מ"ע קמב.
ד'	כ"ד בתשרי	פרק ז-ט.	פרק טז.	מל"ת רלט.
ה'	כ"ה בתשרי	פרק י-יב.	פרק יז.	מ"ע קצט. מל"ת רמ.
ו'	כ"ו בתשרי	פרק יג-טו.	הלי שחיטה... בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת רמא. רמב.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							120 ד'	72 ד' לפני הזריחה	
6.49	6.25.2	1.00	12.30	9.31	6.42	5.44	5.23	4.36	ו', י"ט בתשרי
6.48	6.23.9	1.00	12.30	9.31	6.42	5.45	5.24	4.36	ש"ק, כ' בתשרי
6.47	6.22.6	12.59	12.29	9.31	6.43	5.46	5.24	4.37	א', כ"א בתשרי
6.45	6.21.3	12.59	12.29	9.31	6.44	5.46	5.25	4.38	ב', כ"ב בתשרי
6.44	6.20.1	12.59	12.29	9.31	6.44	5.47	5.26	4.39	ג', כ"ג בתשרי
6.43	6.18.8	12.59	12.29	9.31	6.45	5.48	5.26	4.39	ד', כ"ד בתשרי
6.42	6.17.6	12.58	12.28	9.32	6.46	5.48	5.27	4.40	ה', כ"ה בתשרי
6.40	6.16.3	12.58	12.28	9.32	6.46	5.49	5.28	4.41	ו', כ"ו בתשרי

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
6:59	5:48	7:01	6:03	7:01	6:03	7:00	5:54	6:05	7:01
6:56	5:45	6:58	6:00	6:58	6:00	6:57	5:51	6:03	6:59
6:50	5:39	6:52	5:54	6:52	5:54	6:51	5:45	5:57	6:53

עורך אחראי: לוי צחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף צחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יור: הרב יוסף צחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il אינטרנט: ISSN 0793-7474 דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

'הקהל' – לחיות מחדש את מעמד הר־סיני

מדברי הרמב"ם משמע שהטעם והיסוד למצוות 'הקהל' הוא, לחזור ולחיות מזמן לזמן את מעמד הר־סיני מחדש • לכן היתה קריאת התורה ב'הקהל' על־ידי המלך דווקא, ש"אימתו עליך", כיוון שהמטרה היא "ליראה את ה'" כמו בהר סיני • כל אחד הוא 'מלך' בסביבתו ועליו להקהיל את מי שבכוחו להשפיע עליהם ולעוררם "ליראה את ה'" • משיחות ומכתבי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. תוכן נצחי
שנאמר² מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות בבוא כל ישראל לראות גו' הקהל את העם האנשים הנשים והטף וגרך אשר בשעריך וגו'.

וממשיך הרמב"ם לבאר פרטי הדברים³ – "אימתי היו קורין, במוצאי יום־טוב הראשון של חג הסוכות, שהוא תחילת ימי חולו של מועד של שנה שמינית, והמלך הוא שיקרא באוזניהם, ובעזרת־נשים היו קורין כו'", "כיצד הוא קורא, תוקעין בחצוצרות בכל ירושלים כדי להקהיל את העם, ומביאין בימה גדולה, ושל עץ היתה, ומעמידין אותה באמצע עזרת־נשים, המלך עולה ויושב עליה כדי שישמעו קריאתו וכו'".

ג. תוכן המצווה:

תוכן ומטרת מצוות "הקהל" היא – בלשון הכתוב⁴ "למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלוקיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת. ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה

בזמן שבית־המקדש היה קיים, היו בכל "שנת הקהל" חוזרים וחיים מחדש את מעמד הר־סיני, על־ידי שהיו מקהילים את כל עם־ישראל "אנשים נשים וטף" ביחד, "כאיש אחד בלב אחד", לשמוע "באימה וביראה", "פרשיות שבתורה", מפני המלך שהוא "שליח . . האל", שהיה מעורר את בני־ישראל "ליראה את ה' אלוקיך כל הימים". "התורה היא נצחית" – ולכן, גם בזמן הזה שאין בית־המקדש קיים, תוכנה הרוחני של מצוות "הקהל" נצחי הוא, ועל כל אחד ואחת הזכות והחוב לעסוק במבצע "הקהל", להקהיל את בני־ישראל ולעוררם להוסיף ב"ליראה את ה'" ובאחדות ישראל, כדלקמן.

ב. מצוות הקהל:

כתב הרמב"ם¹: "מצוות עשה להקהיל כל ישראל אנשים נשים וטף בכל מוצאי שמיטה בעלותם לרגל, ולקרות באוזניהם מן התורה פרשיות שהן מזרזות אותן במצוות ומחזקות ידיהם בדת האמת,

(2) וילך לא, יו"ד י"ב.

(3) שם ה"ג ד.

(4) וילך שם, י"א י"ב.

(1) הל' חגיגה רפ"ג.

במתן־תורה ש"כל העם רואים את הקולות" – רואים את הנשמע¹³, ולכן נתאמת אצל כל אחד ואחת מישראל ש"אנוכי ה' אלוֹקֶיךָ" וכו'.
 וזהו הטעם למצוות "הקהל" בכל שבע שנים: בכדי שהדור שלאחרי מתן־תורה והדורות הבאים "יראו את ה' אלוֹקֶיכם" ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת" – אינה מספיקה זכירת מעמד הר־סיני שזוכר דבר שהיה בעבר, שאז האדם הוא בריחוק מהדבר; אלא צריך להיות עניין מיוחד – מצוות "הקהל", שכל ישראל, אנשים נשים וטף, נקהלים יחד כמו במעמד הר־סיני, "ויראה עצמו כאילו עתה נצטווה בה ומפי הגבורה שומעה".

ד. אחדות ישראל

עניין¹⁴ נוסף ב"הקהל" (הבא כתוצאה והמשך להנ"ל) הוא שמקהילים את כל העם, אנשים נשים וטף, בקהל אחד¹⁵. היינו, שכל ישראל נעשים למציאות אחת של "קהל", קהל אחד – נקודת האחדות.

זאת ועוד: עיקר המכוון ד"הקהל" הוא – כהמשך הכתוב – "ליראה את ה'", היינו שעיקר ההדגשה אינה על הלימוד בהבנה והשגה, שבזה ישנה התחלקות בכל אחד ואחת לפי ערך שכלו, אלא על יראת ה' שכולם משתווים בה. וכמודגש בלשון הרמב"ם (הנ"ל) "לשמוע באימה וביראה... כיום שניתנה בסיני": עיקר החידוש דמתן־תורה הוא – ההתגלות האלוֹקית שבמעמד הר־סיני, שפעלה יראה ותכלית הביטול "וירא העם ויניעו ויעמדו מרחוק"¹⁶, ובלשון חז"ל¹⁷ "מה להלן באימה ביראה ברתת ובזיע".

וכמו כן ב"הקהל" – עיקר המכוון אינו בנוגע להבנה והשגה בשכלו, כי אם בנוגע לכוונת הלב, רגש האימה ויראה, כבמתן־תורה, שלכן, בטלה ההתחלקות שמצד ההבנה והשגה, אלא, כל ישראל מ"חכמים גדולים" עד ל"מי שאינו יכול

את ה' אלוֹקֶיכם כל הימים".
 ולכן – מסביר הרמב"ם – גם "גרים שאינם מכירין חייבין להכין לבם ולהקשיב אוזנם לשמוע באימה וביראה וגילה ברעדה כיום שניתנה בו בסיני". ויתירה מזו "אפילו חכמים גדולים שידועים כל התורה כולה חייבין לשמוע בכוונה גדולה יתירה". והטעם לזה – מסכם הרמב"ם – "שלא קבעה הכתוב אלא לחזק דת האמת".

היינו⁵, בכדי שמעמד "הקהל" יפעל חיזוק גדול בדת האמת, במשך "כל הימים" – צריך שיהיה "באימה וביראה וגילה ברעדה... ויראה עצמו כאילו עתה נצטווה בה ומפי הגבורה שומעה שהמלך שליח הוא להשמיע דברי האל", כפי שהיה במעמד הר־סיני, כי רק אז בכוחו של מעמד הקהל לפעול ב"העם האנשים הנשים והטף" שיהיה אצלם "ליראה את ה'" כל הימים.

ויתירה מזו⁶: מדברי הרמב"ם משמע שזהו בעצם הטעם והיסוד למצוות "הקהל" – לחזור ולחיות מזמן לזמן את מעמד הר־סיני מחדש!

והביאור בזה: עיקר החידוש שבמעמד הר־סיני ובמתן־תורה לא היה בלימוד התורה ושמיעת מצוות ה', כי אם בזה שהיה באופן של ראייה, כמו שכתוב⁷ "וכל העם רואים את הקולות גו'", "אתם⁸ ראיתם גו'", "הראנו⁹ ה' אלוֹקֶינו את כבודו גו'", וכל זה היה "בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו"¹⁰.

וכידוע¹¹ דאינה דומה ראייה לשמיעה¹² – דשמיעה היא מרחוק (ולכן ביכולתה לתפוס רק דבר רוחני כמו קול וכהאי גוונא, ונתפס רק בשמיעה – הבנה והשגה, רוחניות האדם), מה שאינן ראייה היא מקרוב (ולכן ראייה תופסת בדבר גשמי, וגם פועלת על גשמיות גופו עד שהדבר הנראה מתאמת אצל הרואה), וכן היה

(5) בהבא לקמן – ראה לקו"ש כרך לד' ע' 211. ס"ד.

(6) בהבא לקמן – ראה לקו"ש כרך לד' ע' 187. ס"ו.

(7) יתרו כ, טו.

(8) שם, יט.

(9) ואתחנן ה, כא.

(10) יתרו שם, יז.

(11) ראה אוה"ת ואתחנן עמ' סב ואילך. סה"מ תרס"ג עמ' יג ואילך. סה"מ תש"ט עמ' מה ואילך. לקו"ש ח"ו עמ' 121 ואילך.

(12) מכילתא יתרו י"ט, ט. וראה גם ר"ה כו א.

(13) פרש"י יתרו שם, טו ממכילתא שם.

(14) בהבא לקמן – ראה מכתב מוצש"ק פ' נצו"י כ"ה אלול תשמ"ז. לקו"ש חל"ד ע' 322.

(15) ראה לקו"ש ח"ט עמ' 300 ובהנמסר שם בהע' 29. מכתב ימי הסליחות ה'תש"מ (לקו"ש שם עמ' 615 ואילך).

(16) יתרו כ, טו.

(17) ברכות כב, א. וש"נ.

את הציוויון²⁷ "הוכח תוכיח את עמיתך", "ואהבת לרעך כמוך"²⁸, על-ידי הפצת התורה והיהדות, בהקהלת קהילות בישראל לדרוש בענייני תורה ומצוות, ולהוסיף ב"ליראה את ה'" (הנקודה והתוכן דכל התורה ומצוות כמו שכתוב "ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלו ליראה את ה'"²⁹), ובאהבת ואחדות ישראל (כלל גדול בתורה, ו"זוהי כל התורה כולה, ואידך פירושה הוא"³⁰).

ואם בכל הזמנים כן³¹, הרי על-אחת-כמה- וכמה בזמן המיוחד לזה, כמו בשנה זו שהיא "שנת הקהל" (ובימים הסמוכים לחג הסוכות במיוחד) שאז מקבלים אפשרויות וכוחות בלתי רגילים לעבודה זו, וכידוע פירוש האריז"ל³² במה שכתוב³³ "הימים האלה נזכרים ונעשים" דכאשר מגיעים בתקופת השנה לזמן המאורעות שאירעו בפעם הראשונה, הרי כאשר מאורעות אלו חוזרים ו"נזכרים" כדבעי, הרי על-ידי זה "נעשים" ונמשכים אותן המשכות והבחינות שהיו בפעם הראשונה.

ולהעיר:

האמור לעיל שיש להתעסק במבצע "הקהל" בזמן הזה, אינו בתור עשיית "זכר" להקהל (על-דרך "זכר למקדש"), דכמו שנתבאר במקום אחר³⁴ במצוות הקהל לא שייך לעשות "זכר", ולכן לא מציינו במשך כל הדורות דזמן הגלות שגדולי-ישראל יעשו מעמד "הקהל" במוצאי שמיטה, אלא המדובר כאן הוא שיש להתעסק בעניינה הרוחני והפנימי דמצוות "הקהל", שנצחית היא בכל הזמנים ובכל המקומות, ויש לקיימה ב"בית-המקדש" הפנימי והרוחני ש"בתוך כל אחד ואחת מישראל", כנ"ל בארוכה.

ומעשה רב - רואים במוחש את ההתרגשות

לשמוע" מתאחדים במעמד "הקהל", "כאיש אחד בלב אחד"¹⁸, כפי שהיה בעת מתן-תורה.

לפי זה גם יובן מדוע קריאת התורה במעמד "הקהל" היתה דווקא על-ידי המלך¹⁹ - אף שלימוד התורה עם כל ישראל שייך, לכאורה, לסנהדרין²⁰ - כי מאחר שמטרת קריאת התורה ב"הקהל" היא "ליראה את ה'", דבר המאחד את כל בני-ישראל, נעשה הדבר דווקא על-ידי המלך²¹ ש"אימתו על-יך"²², הוא זה שמעורר את הרגש של "אימה ויראה" המבטל את ה"אני"²³ ואת המציאות הנפרדת של השומעים, והרי המלך הוא "לב כל קהל ישראל"²⁴ שמאחד בתוכו את כל עמי-ישראל כמציאות אחת.

ונמצא, שבמצוות "הקהל" ב' עניינים הקשורים זה בזה - יראת ה' ואחדות ישראל. [...]

ה. המעשה הוא העיקר²⁵

המורם²⁶ מכל הנ"ל שעל כל אחד ואחת הזכות והחובה להתעסק במצוות "הקהל" במובנה הרוחני, בכל הזמנים (לא רק במוצאי שמיטה, בחג הסוכות), בכל המקומות (לא רק בבית-המקדש) ועל-ידי כל אחד ואחת מישראל (לא רק על-ידי המלך), שהרי כל אחד ואחת מישראל, חייב לקיים

18 פרש"י עה"פ יתרו יט, ב. וראה מכילתא שם.

19 משנה סוטה מא, א (ראה רש"י שם ד"ה שנאמר). פרש"י עה"פ ויילך לא, יא. ובפרטיות 'ברמב"ם שם ה"ג. וראה לקו"ש נצו"י הנ"ל הערה 34, 20. וש"נ. וגם לדיעות דמלך לאו דווקא (ראה בהנסמן בלקו"ש הנ"ל הערה 20) צ"ל ע"י גדול דוגמת מלך שבמשנה ולא סנהדרין וכיו"ב.

20 ראה רמב"ם ריש הל' ממרים. תדבא"ר פ"א. ועוד.

21 ראה גם מכתב ימי הסליחות 'התשכ"ו (לקו"ש ח"ט עמ' 6:445).

22 קידושין לב, ב.

23 ראה חגיגה ה, ב: מחווי קמי מלכא. וראה סהמ"צ להצ"צ מצוות מינוי מלך בתחילתה (דרמ"צ קח, א) שהמלך ממשיך ביטול בבני".

24 רמב"ם הל' מלכים פ"ג ה"ו. וראה שו"ת הרשב"א ח"א סקמ"ח. להעיר מאגה"ק ר"ס כט. וראה לקו"ש ח"ט ע' 165 ואילך.

25 אבות פ"א מ"ז.

26 בהבא לקמן - ראה התוועדות שבת בראשית (ב) תשמ"ח סל"ב. (תו"מ-התוועדות תשמ"ח ח"א ע' 369).

27 קדושים יט, יז.

28 שם יח.

29 ואתחנן ו, כד.

30 שבת לא, א.

31 בהבא לקמן - ראה לקו"ש חגה"ס הנ"ל. ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 13 ואילך.

32 רמ"ז בס' תיקון שובבים - הובא ונת' בס' לב דוד להחיד"א פכ"ט. וידועה ראה ממשנה גיטין ספ"ג: בודקין את היין . .

ובהוצאת פאדר כו'.

33 אסתר ט, כא.

34 ספר-השיחות שם הע' 89.

שהדבר מודגש בעובדה שמצוות "הקהל" היא ב"זמן שמחתנו" בחג הסוכות. כך בימים הסמוכים לחג הסוכות, ולהמשיך בכך לפחות פעם בחודש במשך שנה זו.

ז. 'הקהל' ביחיד

בנוסף על זה צריך כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, לעסוק ב"הקהל" בנוגע לעצמו, "להקהיל" ולאסוף את תכונותיו השונות, שהם בדוגמת "אנשים נשים וטף", ולהכניס אותם ב"בית המקדש" הפנימי שבו, שהיו חדורים כליל ב"ליראה את ה'", כדלהלן.

"אנשים" - ניהנים במעלה של עוצמה וכוונת הנהגה, להיות מורי דרך בהתנהגות הכללית, הנהגה מחוץ לביתו וכו'; "נשים" - הן בבחינת "עקרת הבית", הן מנהלות את הנהגת הבית, התחלת חינוך הטף, הבנים והבנות וכו', ואילו ה"טף" - הם המתחנכים, המקבלים, הם מודרכים על-ידי הוריהם ומחנכיהם.

וכך גם ב"עולם קטן" - זה האדם³⁶: אצל כל אדם ישנן (צריכות להיות) כל התכונות האמורות: התוקף והעוצמה של "אנשים", הזמן והכוחות שלו המסוגלים וצריכים להנהיג ולהשפיע ולהאיר מסביבו, בהנהגת העולם, וכן - של "נשים" - בהנהגת הבית, ויחד עם זה הוא צריך להיות גם תלמיד ומחונך, כלשון חז"ל³⁷ "איהו חכם - הלומד מכל אדם".

ואצל תלמידי הישיבות³⁸ - לכל לראש בנוגע ללימוד התורה ("תקרא את התורה הזאת") - שצריך להיות בכל ג' התכונות דאנשים נשים וטף: אנשים - תכונת התוקף והנהגה. נשים - עקרת הבית, ניצול המדות ורגש שבלב לעשות סדר בכל ענייני ה"עולם קטן", "עיר קטנה זה הגוף"³⁹ וטף - התכונה דתלמיד ומקבל, "איהו חכם הלומד מכל

וההתעוררות שנעשית אצל בניישראל בחיזוק התורה ומצוות וביראת-שמים - כאשר מספרים להם שבזמן שבית המקדש היה קיים היו מקיימים - בשנה זו - מצוות "הקהל", על-ידי המלך, ובמעמד כל ישראל וכו', ומסבירים להם שעניינה הרוחני דמצוות "הקהל" נצחית היא גם עכשיו, על-ידי שכל אחד ואחת מהם ישתתף במבצע "הקהל" בפעולות שיביאו "ליראה את ה'" ולאחדות ישראל, כדלקמן.

ו. מבצע הקהל

יש³⁵ לנצל כל הזדמנות, ובימי סגולה, שבתות וימים טובים במיוחד, כדי לכנס ולהקהיל יהודים - אנשים, נשים (כמובן - בנפרד) וטף, עד ל"קטני קטנים", לכנס אותם ב"מקום" קדוש, כלומר באווירה קדושה, ולנצל את הדבר לשם התחזקות והוספה ב"ליראה את ה'" ובאחדות ישראל, על-ידי שכל הנאספים שומעים ולומדים ביחד עניין מסויים בתורה, נותנים צדקה ביחד, ומתפללים ביחד.

במיוחד זוהי חובתו של כל מי שהוא בבחינת "מלך" במסגרת שלו - מנהיג ומשפיע בסביבתו, בקהילתו, מחנך בכיתתו, אב במשפחתו, מנהל במוסדו, וכל בעל הנהגה והשפעה על מסגרת שמאגדת תחתיה ציבור כל שהוא.

ועל-דרך זה אצל כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, שבא במגע עם אחרים - בני משפחה, ידידים, מכרים, שכנים, חברים לעבודה, חברי כיתה וכו', שבוודאי יש לו השפעה במידה מסויימת עליהם, ומובן שעליו לנצל את השפעתו זו עבור השליחות המיוחדת שמוטלת עליו בשנת "הקהל",

"לקרוא באזניהם", להשמיע את דברי התורה ומצוותיה בכל מקום שידו מגעת, איש איש בהתאם לדרגתו ומצבו, בתוקף וברצינות, ועד שהדבר ייצור רושם עמוק והשפעה ממושכת על השומעים - השפעה שתתבטא בחיי היום-יום, במשך כל השנה, ובמשך כל שבע השנים, מ"הקהל" זה ועד ל"הקהל" הבא, בהתנהגות המבוססת על "ליראה את ה'": לימוד התורה וקיום המצוות, וביחד עם זה - בשמחה ובטוב לבב, כפי

(35) בהבא לקמן - ראה מכתב ו' בתשרי תשמ"ח. ספר-השיחות שם עמ' 19.

(36) תנחומא פקודי ג. זח"ג לגב. תקו"ז תס"ט (ק.ב. קא.א). וראה אדר"ג ספ"א. לקו"ת במדבר ה, סע"א ואילך. זח"א קלד.ב. סה"מ תרכ"ו עמ' קכו.

(37) אבות פ"ד מ"א. וראה כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) הוספות ס' ד. ושי"ג. או"ת להה"מ (הוצאת קה"ת) קטא, (בהוצאת קה"ת תשמ"מ ואילך - סתצ"ג).

(38) בהבא לקמן - ראה ברכת כ"ק אדמו"ר להת' ערב יוה"כ פ' תשמ"ח ס"ד. (תו"מ התוועדות תשמ"ח ח"א ע' 139). (39) נדרים לב.ב.

"והשיב לב אבות על בנים, על-ידי בנים"⁴⁰ (כמובן בדרך של כבוד אב ואם וכו') – להקהל ולהתאסף ביחד ללמוד עניין מסוים בתורה ולהוסיף ביראת ה'.

ט. רישום כרטיסים

נהוג בעולם שכאשר אנשים מקבלים על עצמם (ביחד) החלטה מסוימת, ורוצים שהחלטה תהיה בתוקף וברצינות ושתקיים בקביעות בפועל – רושם כל אחד מהם שקיבל על עצמו לקיים החלטה מסוימת זו. והתועלת בזה כפולה: (א) על-ידי זה מרגיש האדם יותר אחריות ובמילא גדול יותר הסיכוי שיקיים את החלטתו. (ב) על-ידי שרואה שישנם עוד משתתפים שהגישו בכתב שגם הם יעשו כך, הרי זה מוסיף עידוד וחיות בכל אחד מהמשתתפים לקיים זאת בפועל כמו שנאמר⁴¹ "איש את רעהו יעזורו", ומעורר עוד אנשים לבוא ולהצטרף לרעיון.

ומכיוון שכל עניין ודבר שבועלם, ובפרט דבר טוב – מקורו בתורה, וכלשון חז"ל⁴² הידוע "מנא הא מילתא דאמרי אינשי", מובן שיש לנצל את ההנהגה האמורה עבור ענייני טוב וקדושה, ובנידון דידן – עבור מבצע "הקהל".

ולכן, כדאי ורצוי ביותר שבכל קהילה, מוסד חינוך, ארגון וכו' ידפיסו כרטיסים מיוחדים שיחלקום בין החברים-תלמידים הנמנים עליהם, בכדי שכל מי שמקבל על עצמו לעסוק בעניין "הקהל" – ירשום על הכרטיס: (1) שמו ושם אמו, כתובת וטלפון. (2) שמקבל על עצמו בלי נדר לעסוק ב"הקהל את העם" לפעול על אחרים (וכן להודיע שמות של מכרים וידידים על מנת להזמינם) ליטול חלק בכינוסי "הקהל" ועל-ידי זה להוסיף ביראת ה' ובאחדות ישראל. (3) בכרטיסים כדאי גם להציע (ש)אלו המעוניינים – נותנים רשות להתקשר אליהם מזמן לזמן, פעם בחודש וכיוצא בזה, לקבל פרטים על הפעילות, ולהתעניין אצלם באם נצרכים לעזרה או עצה בחיזוק הפעולות.

את הכרטיסים האלו יש למסור לאדם מיוחד, שעל המארגן בכל קהילה למנות עבור זה (את

(40) סוף מלאכי. וראה סוף מס' עדיות.

(41) ישעיה מא.ו.

(42) ב"ק צב.א ואילך.

אדם⁶², ועל-אחת-כמה-וכמה – מהתורות ושיחות קודש של רבותינו נשיאינו.

וכאן באה מצוות "הקהל" ומלמדת את כל יחיד, ב"עולם קטן" שלו, שהוא נדרש "להקהל" לאחד ולאסוף את כל תכונותיו השונות, של "אנשים נשים וטף" שבו, ולהכניס אותם ב"בית-המקדש" הפנימי שלו, בהתמסרות מוחלטת לדבר המלך, זה הקב"ה, עד שיהיו כולם חדורים כליל ב"ליראה את ה'".

ח. מוסדות וארגונים

הדגשה מיוחדת ועיקרית במבצע "הקהל" – בנוגע למוסדות וארגונים יהודיים, שהרי סוף סוף זהו התפקיד האמיתי והעיקרי של כל מוסד וארגון יהודי, איזה שיהיה (ארגון בעלי מלאכה, בעלי מקצוע וכיוצא בזה) לאחד אנשים שונים שיש להם תפקיד ומטרה משותפת, ובמיוחד מוסדות וארגונים של יראת שמים שבוודאי תפקידם לאחד את כל החברים-תלמידים הנמנים עליהם, ולחזק אותם בתורה ומצוות וביראת-שמים, ועל-ידי שמוסיפים באיחודם וביראת שמים שלהם מתווסף באחריותם של החברים-תלמידים לקיום תפקידם, ובמילא בהצלחת הנהגת המוסד בכללותו בקיום תפקידו.

ואי לזאת – כדאי ונכון ביותר שכל קהילה קדושה, ארגונים ומוסדות יהודיים, ובפרט אלו המתעסקים בהפצת התורה והיהדות, ובוודאי – מוסדות חינוך, ישיבה, חדר, תלמוד-תורה, גן-ילדים וכיוצא בזה – להשתתף ולעמוד בראש, במבצע "הקהל", הן בנוגע לחברים-תלמידים שבמוסדות ובארגונים שלהם, לכנס אותם מזמן לזמן, וללמוד עמהם עניין בתורה, לתת צדקה, ולהתפלל ביחד – ובכדי שיהיה לזה קיום, כדאי לעשות זאת באופן מסודר, אחת לחודש וכיוצא בזה (בהתאם לתנאי המוסד) – ועל-ידם גם להוריהם, ובני משפחתם, ידידיהם ומכריהם וכל מי שבאים במגע עמהם – מחוץ למוסד, בפעולות שיביאו להוספה ב"ליראה את ה'" ובאחדות ישראל. ולדוגמא: על מורה לעורר את תלמידי תתו שישפיעו על חבריהם, ואפילו על הוריהם –

לשמם) המגיעים אל יהודים, ומודפסים באלפי עותקים, ובמודעות – לצטט כמה שורות אודות תוכן המבצע, ולצרף גם כרטיס שיוכלו לגזור ולשלוח לכתובת הארגון או המוסד וכיוצא בזה המארגן את המבצע.

יב. שיתוף פעולה

כדי שהמבצע ייעשה באופן מסודר ומאורגן – על המוסדות והארגונים השונים להתדבר ביניהם. ואף שההצעה הנ"ל – שנלקחה ומיוסדת על מצוות הקהל שבתורה שבכתב, ומיוסדת על גודל העניין ד"ליראה את ה", ואהבת ואחדות ישראל, וגודל כוח הציבור וכו' – שייכת לכל אחד מבניישראל, בלי יוצא מן הכלל, שהרי תורה אחת ושולחן ערוך אחד לכולנו, בכל זאת כדי שההצעה הנ"ל תבוא לידי פועל ובהצלחה רבה, כדאי שהמוסדות והארגונים יתדברו ביניהם, ובוודאי יסכימו אחר כך להצטרף ולהתאחד ביחד, כנ"ל.

יג. ויהירצון שפעולתו של כל אחד ואחת מישראל ב"הקהל את העם האנשים הנשים והטף", תמהר ותזרז עוד יותר את קיום היעוד⁴³ "ואתם תלוקטו לאחד אחד בניישראל", שהקב"ה "אוחז בידיו ממש איש איש ממקומו"⁴⁴ ומקהיל את כולם יחדיו – "קהל גדול ישוּבו הנה"⁴⁵, לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש ולבית המקדש, וזוכים לקיים מצוות הקהל כפשוטה – שמיעת פרשיות התורה מפי דוד מלכא משיחא, "שליח הא"ל", מתוך שמחה וטוב לבב, תיכף ומיד ממש.

ליקוט משיחות ומכתבי חודש תשרי
ה'תשמ"ח – בלתי מוגה)

עצמו או באיכוו), ומתפקידו יהיה לטפל בכרטיסים ולהחזיקם באופן מסודר ביותר, לתועלת העניין.

וכאמור, ברישום הכרטיסים ישנה תועלת מרובה, ומכמה טעמים: (1) על-ידי זה מרגיש יותר אחריות לקיים את החלטתו. (2) על-ידי זה מתוסף ב"אחדות ישראל" – אחדות בין אלו שמתעסקים בעבודה של "הקהל". (3) כאשר רואים שרבים נרשמו לזה הרי זה מעודד עוד אנשים להצטרף לזה. (4) והוא העיקר: על-ידי שכל יחיד מתאגד עם מקום מרכזי – זה יעזור לו בפעולותיו ב"הקהל", כאשר יצטרך (וכל אחד נצרך פעם) לעזרה או עידוד ועצה טובה וכיוצא בזה, ויכל לפנות למרכז שיש להם בדרך כלל יותר אפשרויות לעזור, יותר קשרים, מומחים וכיוצא בזה.

יז. אופן ההתארגנות

הזריזות תשובה – ולכן, ראשית, על כל מוסד חינוך, קהילה וכו' להתארגן בארגון מבצע "הקהל" משלהם, שאז גם קל יותר לפעול על אנשי אותו החוג שישתתפו בזה.

ולאחר מכן כדאי שיצטרפו עם קהילות ומוסדות אחרים – כי כאשר נוסף בה"ברוב עם", הרי זה מוסיף עידוד וחיות בכל אחד מהמשתתפים בידועו שהוא חלק מ"קהל" גדול ביותר.

בשכונה שמתגוררים יהודים רבים – אף שישנם ארגונים שונים – כדאי שכולם יצטרפו ברשימה אחת.

יא. פרסום במכתביעת

ככדי לשתף במבצע זה יהודים רבים ככל האפשר (גם כאלו שאינם נמנים באף מוסד או ארגון וכו') – יש לפרסם זאת בכל מקום שאפשר, ובמיוחד – על-ידי מודעות במכתביעת (הראויים

43 ישעיהו כז, יב.

44 פרש"י ניצבים לג.

45 ירמיהו לא, ו.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש

כ' בתשרי, שבת חול-המועד

לג, יב'לד, כו). מניחים את הספר השני על הבימה, חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר בפרשת פינחס "וביום השישי". הגבהה וגלילה. בברכת ההפטרה אין מזכירים יום טוב, ורק בחתימת הברכה האחרונה מוסיפים: "(מקדש השבת) וישראל והזמנים".

יקום פורקן, מי שבירך, אשרי, יהללו, חצי קדיש, תפילת מוסף של חול-המועד: "וביום השבת", "וביום השישי", "ישמחו".

קידוש: "מזמור לדוד", "אתקינו", "ושמרו", "אם תשיב", "דא היא סעודתא", "זכור", "על כן" – בלחש⁸. רק "סברי מרנן", ברכת הגפן ו'לישב בסוכה'⁹ אומרים בקול.

מנחה: וידבר וקטורת. אשרי, ובא לציון. ואני תפילתי, מוציאים ספר-תורה וקוראים בפרשת 'ברכה'. שמונה-עשרה של שבת, עם 'עלה ויבוא'. אין אומרים 'צדקתך'.

ערבית: אתה חוננתנו, 'עלה ויבוא. הבדלה בסוכה (על היין, עם ברכת 'לישב בסוכה'¹⁰). מברכים על הבשמים ועל האש, ככלל מוצאי שבת.

יום ראשון

כ"א בתשרי, הושענא-רבה

מוצאי שבת קודש.

יש להתוועד גם בלילה זה¹¹. מלבד זאת, יש

(7) שו"ע אדה"ז ס' תצ סט"ז. הגהות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב לסידור אדה"ז. ס' המנהגים עמ' 68. וראה 'סדור רבנו הזקן עם ציונים והערות' להרב ראסקין, עמ' שה הע' 95, וש"נ.

(8) ע"פ ס' המנהגים עמ' 57 הע' 8. וראה לעיל הערה 4.
(9) ס' המנהגים, מנהגי חג הסוכות. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שח.

(10) הוראת רבותינו, 'אוצר' עמ' שכד.

(11) ראה גם שיחת שמחת בית השואבה תשי"ח, תורת מנחם חכ"א עמ' 83.

קבלת שבת. מתחילים "מזמור לדוד"¹, וממשיכים ככלל שבת.

בפיוט "לכה דודי" אומרים "גם בשמחה ובצהלה" ואין אומרים "ברינה"².

אומרים: כגוונא³, חצי קדיש, ברכו, וערבית של שבת עם 'עלה ויבוא'.

כשנכנסים לסוכה אומרים בלחש: "שלום עליכם", "אשת חיל", "מזמור לדוד", "דא היא סעודתא", "אתקינו" דשבת, ואחר-כך אומרים בקול את הקידוש, מ"יום השישי" ואילך⁴. בסיומו מברך 'לישב בסוכה'. המסובים מברכים 'לישב בסוכה' אחרי ברכת 'מוציא' (וכן ביום).

שחרית: אין נטילת לולב בשבת. תפילה של שבת, עם 'עלה ויבוא'. הלל שלם. בשבת אין מקיפים את הבימה⁵, ו"אין אומרים 'הושענות' כלל"⁶. קדיש-תתקבל. שיר-שליום, לדוד ה' אורי, קדיש יתום. מוציאים שני ספרי-תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת תישא "ראה אתה אומר אלי" עד "לא תבשל גדי בחלב אימו" (שמות

(1) סידור אדה"ז. בקצות השלחן ס' עז בבדי השלחן ס"ק יג מבאר הטעם. כיוון דרינה/רננה היא מרחוק משא"כ שמחה היא שמחה שלמה, והנה במזמור הראשון איתא "נרננה" ובמזמור הד' "פצחו ורננו", ולכן ביו"ט ואף במוצאי יו"ט מדלגים זאת, עיי"ש (וראה בתורה אור חנוכה ד"ה רני ושמחי פ"א ופ"ד וב'חסידיות מבוארת' שם, ס' 'הלקוטים - צמח צדק' אות ש עמ' שמא).

(2) ספר המנהגים עמ' 26.

(3) ראה קצות השלחן שם בבדי השלחן ס"ק כ.

(4) היום יום, יט ניסן וי"ז תשרי (בשבת חוה"מ - מהשינויים שהכניס בו הרבי בשנת תש"ז, ראה בלוח התיקון שבמהדורת תשנ"ה ס"ע קכא, 'רשימות היומן' עמ' קסג, קעג). ספר המנהגים עמ' 28 (ביו"ט).

(5) רמ"א ס' תר"ס ס"א.

(6) סידור אדה"ז. וראה רמ"א שם ס"ג.

הושענא־רבה, בין ספר לספר וכיוצא בזה. אכילתו היתה מיד בסוכה, כשאמרו תהילים בסוכה. כיום, כשאין אומרים את התהילים בסוכה והכול מהדרים שלא לאכול מאומה מחוץ לסוכה, אוכלים את התפוח בסוכת בית־הכנסת או אחר־כך בסוכה הפרטית, לאחר שמטבילים אותו בדבש, על דרך המנהג בראש־השנה¹⁹.

אחרי גמר אמירת התהילים, ניעורים כל הלילה (עד עלות השחר) ועוסקים בלימוד התורה, איש איש במה שבחור. חשוב לדעת שבכמה מקומות בשיחותיו נוקט הרבי בפשטות שנוהגים גם אצלנו לומר את פרקי הזוהר המובאים בספר 'תיקון ליל הושענא־רבה'²⁰. בסוף הלילה היה כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע הולך לטבול במקווה. אבל למעשה אין רגילים לנהוג כך²¹. כ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה מכין (קושר) את ההושענות עבור כל בני הבית [מכינים גם עבור נשים וקטנים²²]. לקטנים שבעריסה – יש אומרים גם לחבוט עבורם].

קושרים אותן על־ידי עלים של לולב²².

גם מי שהיה ער כל הלילה²³ ולא ישן חצי שעה

להוסיף ביותר בשמחת בית השואבה, בריקוד ובכלי־זמר, יותר מבכל לילי החג. ואף שהזמן מועט בכמות, יש לנצל לשם כך כל רגע פנוי, ואף להשלים בו את כל מה שהחסירו בזה במשך החג, באופן של "מועט מחזיק את המרובה"¹². פעם אחת¹³ הורה הרבי לצרף גם משבעים אומות הנמצאים, בהשגחה פרטית, בקרבת מקום, שגם הם יראו (וישתתפו) בשמחה זו, באופן ד"אתה על במותימו תדרוך".

נשארים ערים כל הלילה. כל אחד קורא לעצמו (ולא בציבור) את כל חומש 'דברים' לפני חצות. גם את פרשת 'ברכה' אומרים הלילה רק פעם אחת¹⁴. מה טוב ומה נעים, שביום זה, שעניינו מיתוק הגבורות, יוסיף כל אחד ואחד בנתינת הצדקה יותר מהשיעור הרגיל¹⁵.

זמן חצות הלילה בת"א: 00:29. אחר חצות אומרים (בציבור) בחגירת אבנט את כל התהילים, ואין מאריכים באמירתו¹⁶. באמירת קדיש נוהגים כמו בשבת מברכים¹⁷.

לאחר כל ספר מהתהילים אומרים את ה'יהי רצון' של הושענא־רבה ואת ה'יהי רצון' שלאחר צאת הלבנה, בנוסף ל'יהי רצון' של יום־טוב¹⁸.

מנהג ישן שהגבאים מחלקים מקופת הציבור תפוח מתוק לכל אלה שאמרו תהילים בליל

19) שערי הל' ומנהג או"ח ח"ב סי' רעו, מהתועדויות תשמ"ה ח"א עמ' 346. וראה 'אוצר' עמ' שלג. כמובן, כשאוכלים זאת שלא בתוך הסעודה יש ליטול ידיים תחילה ללא ברכה (ולא מהני אחיה במולג וכד' כיוון שאין דרכו בכך), כמבואר בשו"ע אדה"ז סי' קנח ס"ג, ובסידורו סוף סדר נט"ל לסעודה.

20) התועדויות תשמ"ג ח"א עמ' 247. תשמ"ו ח"א עמ' 408, תשמ"ח ח"א ס"ע 291, ועוד.

21) 'אוצר' עמ' שלג, אדמו"ר מהורש"ב – משיחות הו"ר תש"ח (סה"ש תש"ח עמ' 171. ושם, שהטבילה שייכת להו"ר (אולי – ע"ד ליל שבועות. וראה גם 'אוצר' ניסן־סיון ריש עמ' רטו בקשר לליל שש"פ) ולא לתפילת שחרית. וראה לשון הרמ"א סי' תרס"ד ס"א ע"ו, וב'התקשרות' גיליון תשע"א עמ' 17.

22) שם עמ' שלד"ו.

23) מי שנשאר ער כל הלילה עד לאחר **שבוּדאי** עלה השחר, לכאורה אסור ללמוד עד שיברך ברכות התורה [אך הרה"ח ר' יוסף־יצחק ש' אופן העיר, שלא נמצא בטושו"ע ובשו"ע אדה"ז סי' מר"מו **האיסור** (כלשון לוח כולל־חב"ד היום, וס' שבח המועדים פנ"ז ס"ד) **להנייעור** בלילה ללמוד לפני ברכת התורה. ואכן בס' מנהג ישראל תורה' (סי' מז ס"ק א) מביא שאין בזה איסור. וראה גם 'המלך במסיבו' ח"א עמ' קעב"ג. ויל"ע במשמעות הל' בסידור לפני ברכת התורה בזה. ובאמירת תיקון ליל שבועות ובכלל בהתועדויות, כולל הרבי עצמו – רגילים תמיד להמשיך בד"ת ואין נוהרין בזה כלל (והביטוי **מיד** כשהאיר היום"ם נאמר רק על נט"י, בשו"ע אדה"ז מהדו"ק סי' ד סי"ג). ואולי הטעם, כיוון שיש דעות שלא נתחייב בברכה זו, וגם להדעות שמברך, היינו **שרשאי** לברך ברכת השבח להקב"ה ככל ברכות השחר, אבל לא שאסור ללמוד

12) 'התועדויות' תשמ"ג ח"א עמ' 247, תשמ"ח ח"א עמ' 285, ועוד.

13) 'התועדויות' תשמ"ז ח"א עמ' 294.

14) מלשון ספר המנהגים עמ' 20 משמע, שבליל הו"ר אין ההגבלה דמקרא בלילה, כמו בעש"ת. ועצ"פ הלשון שם 'והו"ר – גופא – לאחרי חצות". ואולי הכוונה בזה רק על אמירת תהילים של לילה זה. וראה דברי הרבי בעניין זה בס' 'מקדש מלך' ח"ב עמ' 390.

15) 'התועדויות' תשמ"ח ח"א עמ' 294.

16) ס' המנהגים שם. וראה 'התועדויות' תשמ"ג ח"ג עמ' 418. לאידך, "א שפעם אירע שמהירו מאד, ואז הרבי המשיך וסיים בחדרו.

17) לדברי הרה"ח ר"ל ש' גרונר ('הערות וביאורים – אהלי תורה' גיליון תתמה ס"ע 76), הרבי אמר קדיש אחרי כל ספר וספר בליל הו"ר, הן בשנת תשכ"ה והן בשנת תשמ"ט (דלא כסברת ה'אוצר' עמ' שלב). רק בשנת תשי"א לא אמר כלל (ימי בראשית עמ' 269).
18) בס' המנהגים, מסה"ש תש"ח עמ' 171, ההוראה היא לומר אחר כל ספר את הייחורון של הו"ר והייחורון שלאחר צאת הלבנה, **אבל לא** את הייחורון של יו"ט. אבל (בהתועדויות תשמ"ג ח"א עמ' 249, תשמ"ט ח"א עמ' 189, וביותר) בשיחת ליל הו"ר תש"נ (התועדויות ח"א עמ' 193 הערה 33, מהקלטה) מדובר על הייחורון שלאחר אמירת תהילים, שבו אומרים "כאילו אמרם דוד מלך ישראל בעצמו" – (כולל גם (ואדרבה – במיוחד) בהושענא רבה".

הושיעה נא" (בהשמטת הקטע האחרון, שייאמר בסוף ההושענות דהיום). ומתחילים "תיתננו לשם... עד סיום פיוטי ההושענות. [כמדומה שנוהגים לומר כל 'כותרת' בקול, הש"ץ ואח"כ הקהל].

יש לפסק כך: "ואוצרך - הטוב לנו - תפתח"³². "קול מבשר..." - אומר הש"ץ ג' פעמים ואחר כך הקהל ג' פעמים.

בסיומם, מכניסים את ספרי התורה להיכל, מניחים את ארבעת המינים מהיד, ואומרים 'קדיש תתקבל'. לאחר מכן, לוקחים חמישה בדי ערבה³³ וחובטים בקרקע חמש פעמים [הרבי היה מפריד את הערבות זו מזו קודם החבטה, וחובט קלות. הרבי עמד בהלל ובחביטת ההושענות על הרצפה ממש, ולא על הבימה או שטיח]³⁴, מניחים את ה'הושענא' הצידה, ואחר כך אומרים את ה"יהי רצון".

גם נשים וקטנים נוהגים בחביטת הערבה³⁵. הרבי לא היה זורק את ה'הושענות' החבוטות על ארון הקודש. לעיתים הניחן על כיסאו, לעתים השאירן על הקרקע ולעיתים הכניסן לסידורו ולקחן עימו³⁶.

אחר כך מוציאים ספר תורה, וקוראים לארבעה עולים. למנהג אה"ק: לכולם "וביום השביעי". לשיטה השנייה: כהן "וביום החמישי", לוי "וביום השישי", ישראל "וביום השביעי", רביעי "וביום השביעי".

קרבן היום במוסף - "ביום השביעי".
בספר המנהגים נאמר: "אין מנהגנו לאחל איש

- מברך בבוקר את כל ברכות השחר. מי שבוודאי ישן שיעור זה, רחץ פניו ולבש בגדיו (ונעל נעלי עור) - מברך כל ברכות השחר מחצות הלילה ואילך²⁴ חוץ ממי שלא שמע קול תרנגול, שחייב להמתין לעלות השחר [יש לצאת לצרכיו תחילה כדי לברך אשר יצר].

שחרית: כ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה מחליף את ההדסים והערבות בחול המועד סוכות, וכיוון כך, שלנטילת לולב בהושענא ארבה יהיו הערבות וההדסים חדשים²⁵ (אבל אין זו הוראה לרבים, וראה בגיליון הקודם ביום א' דחזה"מ).

בהושענא ארבה אין לובשים 'קיטל', ובתפילה עצמה (וכן בהוצאת ספר תורה וכו') אין מוסיפים על נוסח תפילת חול המועד²⁶. לפני תפילת הלל מסירים את שתי הכריכות שעל הלולב עצמו, ונשארות רק שלוש הכריכות המאגדות את הלולב, ההדסים והערבות ביחד²⁷, כי בהושענא רבה צריך להרבות בכסוס עלי הלולב ובשמחה²⁷.

הושענות: מוציאים את כל ספרי התורה שבהיכל²⁹, ועומדים עמם ליד הבימה²⁸. אומרים²⁹ את ז' ההושענות, גם היום מתחילים להקיף את הבימה בכל פעם באות ס' או ע'³⁰ (לאחר גמר כל הקפה אומרים בקול את הפסוקים שלאחר כל הושענא, פסוקים המיוחדים להושענא ארבה), ומקיפים את הבימה שבע פעמים, בארבעת המינים בלבד³¹ (בלא הערבות של ה'הושענות'). לאחר מכן, אומרים "אני והו... כהושעת... אני והו

קודם לכן. ועצ"ע. תודה להרה"ת ר' שבתי שי' פרידמן מצפת].
24) ראה פרטי החיוב בקצה"ש ה, בדה"ש טו. באג"ק כרך ח, עמ' רעח איתא שיעקר הזמן משנתחייב בהן, ואחר כך הוא רק תשלומין. וכל שכן לעניין ברכות התורה, עיי"ש. וראה בלוח חג השבועות, שם נתבארו וצוינו כו"כ פרטים בעניין ברכות השחר למי שיעור בלילה בכלל.

25) סה"ש תש"ד עמ' 14.

26) 'אוצר' ס"ע שלו.

27) לקוטי שיחות ח"ד עמ' 1368.

28) הגהת הרבי ללוח כולל חב"ד, 'אוצר' עמ' שלח.

29) "א' שהבחינו בהו"ר תשנ"ב (שחל ביום א' כבשנה זו) שהרבי אמר תחילה את ההושענא שהיתה אמורה להיות בש"ק 'אדמה מארר', כמ"ש בס' המנהגים לגבי כל יום א' שאחרי שבת חוה"מ, שצריך לומר בתחילת ההושענות את ההושענא דיום השבת.

30) 'אוצר' עמ' שלט.

31) שער הכולל פמ"ח ס"ט, ממשמעות האמור בסידור אדה"ז, שלוקחים את הערבות רק לאחר סיום אמירת ה'הושענות'.

32) סה"מ תרפ"ז ס"ע כא, לקוטי דיבורים ח"א דף נט.א.

33) יש להדגיש שהמצוה היא נטילת הערבה בפני עצמה, זכר להקפת המזבח בערבה, ושם היתה הנטילה עיקר, וצ"ל כמו בלולב "דרך גדילתה" (ס' 'ארבעת המינים השלם' ס"ע תעה, וכ"ה בשו"ע ס' תרס"ד ס"ב.ז. ורק בסו"ס ז ברמ"א נזכר שחובטין אותה, ע"פ הגמ' "חביט חביט" לפי הרמב"ם והרי"ף גיאת וע"פ האריז"ל שמדובר בחבטה ממש).

34) כן בדקו וראו, וראה 'אוצר' עמ' שלט-שמ.

35) שם עמ' שלו.

העירונו, שבאג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"י צ חט"ו ס"ע סז, כתב לרבי נשיא דורנו (תרגום מאידיש): "היום הושענא רבא. המנהג שהאב מצליף על הילדים של עם ההושענא, ומברכם שהילדים יחיו לא יידעו ממכה כל השנה, והיו מאושרים ברוחניות ובגשמיות", ועיין בהנסמן שם. ויש לברר אז הוראה לרבים.

36) שם עמ' שמ.

ועד אחר שמחת-תורה⁴².

יום שני

כ"ב בתשרי, שמיני-עצרת ושמחת-תורה⁴³

בשמחת-תורה, מנהג ישראל (אשר "תורה היא") לשמוח בשמחה זו יותר משמחת בית-השואבה, ויותר משמחת יום-טוב סתם⁴⁴.

זההיר כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ ע"ש בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהור"ש ב"נ ע"ש:

"את הארבעים ושמונה השעות [בחול]; בארה"ק - עשרים וארבע שעות] של שמיני-עצרת ושמחת-תורה צריכים לייקר במאוד. בכל רגע אפשר לשאוב אוצרות בדליים ובחביות, בגשמיות וברוחניות, וכל זה עליידי הריקודים⁴⁵. הרבי הנהיג, ללכת בתהלוכות לבתי-כנסיות, וגם לאלה שבשכונות מרוחקות, כדי לשמוח יהודים בשמחת החג⁴⁶.

לחברו בהושענא-רבה 'גמר חתימה טבא', 'פתקא טבא' וכיוצא בזה" (אולי - כדי שלא לשנות מהנהגת שאר ימי חול-המועד). אבל בשנים האחרונות הזכיר זאת הרבי, ואף איחל זאת פעמים רבות בהתוועדויות יום זה³⁷. [מנהג ישראל לערוך היום 'סעודת-יום-טוב'³⁸ לפני חצות היום - אם כי מדינא מותר עד 'מנחה קטנה'].

טובלים פרוסת המוציא בדבש, אבל על השולחן שמים גם מלח. מנהג ישראל לאכול היום "קרעפכין" (כיסני-בצק ממולאים בבשר)³⁹.

בארץ-ישראל מעבירים היום אחר חצות את הסדרה (פרשת השבוע - 'ברכה'), שניים מקרא ואחד תרגום, כולל ההפטרה.

בארץ-ישראל, נכנסים לסוכה לפנות ערב (ואוכלים או שותים דברי-מה) כדי 'להיפרד' ממנה, אבל אין אומרים "יהי רצון"⁹. בחו"ל - ראה בהערה⁴⁰.

במנחה של הושענא-רבה אומרים בפעם האחרונה 'לדוד ה' אורי'.

כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ ע"ש לא נהג להדליק נר בכל יום שמזכירים בו נשמות⁴¹.

הדלקת נרות: ברכת 'להדליק נר של יום-טוב' ו'שהחיינו'.

בלוח כולל-חב"ד נאמר, שנוהגים לפרוש פרוכת לבנה ומעיל לבן על הספר-תורה [רק] ביום שמברכים 'גשם' או 'טל', אך בבית-מדרשו של הרבי היתה הפרוכת הלבנה פרושה מראש-השנה

(37) 'התוועדויות' תשמ"ו ח"א עמ' 309, תנש"א ח"א עמ' 163 (האחרון - כאיחול).

(38) ערוך השלחן סי' תרס"ד ט"ג (ויש לברר מה מנהגנו בזה).
(39) נזכר בהערת הרבי בספר המנהגים ס"ע 58 (וכיון שאינו 'מנהג חב"ד', אף שנוהגין בו גם אצלנו, לא נזכר בס' המנהגים במקומו, משא"כ בערב יו"כ שזכר במאמר אדה"ז כמובא שם - אולי יש לו גם ענין חב"ד"י עצמאי. וצריך לחלק בינו ובין נושא הסתכלות התוקע על הקהל, שהרבי ענה שהוא (רק) 'מנהג ישראל' אף שזכר בכתבי כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ ע"ש).

(40) לבני חו"ל: העברת הסדרה והפרידה מהסוכה - רק למחר. בשמיני-עצרת מקדשים וגם אוכלים בסוכה - הן בלילה והן ביום (אבל אין מברכים לישב בסוכה).

(41) המלך במסיבו ח"א עמ' שכא, 'אוצר' עמ' רכז, עיי"ש. המנהג שנשלל היה, במקורו, להדליק לפני אמירת "זכור" ביום-טוב, ואם חל בשבת - בערב שבת [וכיום נוהגין העולם להדליקו תמיד לפני כניסת החג] - 'אוצר' שם. אבל בערב יום-הכיפורים (שאומרים בו "זכור"), מדליקים נר נשמה.

(42) 'אוצר' עמ' שסג, וראה 'מאוצר המלך' ח"ב עמ' 90 שגם המעיל של הס"ת שם הוא לבן במשך כל חודש תשרי.

(43) לבני חו"ל: יום שני - שמיני עצרת. מקדשים ואוכלים בסוכה (ללא ברכת 'לישב בסוכה') בלילה וביום (ונזהרים אף משתיית מים חוץ לסוכה). לאחר מעריב - קידוש והקפות. בשחרית - אין הקפות. מוציאים ב' ס"ת, בראשון קוראים בפ' ראה: 'עשר תעשר', ח"ק, ובשני למפטיר: 'ביום השמע' צ"ש. הפטרה: 'ויהי ככלות... ולישראל עמו'. הזכרת נשמות. במוסף - תפילת גשם, נשיאת כפים. אחה"צ, ערב יום הקריאה, קוראים שמו"ת כל פרשת ברכה עם ההפטרה דש"ת (שערי הל' ומנהג ח"ה ס' פה, והיום יום ד' טבת). לפנות ערב נפרדים מהסוכה (ואוכלים או שותים משהו). יום שלישי - שמחת-תורה. ערבית של יו"ט, קדיש תתקבל (משניות וקדיש דרבנן). בהדלקת הנרות: להדליק נר של יו"ט ושהחיינו. קידוש של יו"ט. הקפות כדאיתמול. שחרית: נשיאת כפיים בחזרת הש"ץ (ולא במוסף). הלל שלם, קדיש תתקבל, קידוש והקפות כמפורט בפנים בשמע"צ. בשיעורי חת"ת מסיימים היום את פרשת ברכה, ולומדים פרשת בראשית עד סיום שלישי ככפנים (ראה שערי הלכה ומנהג ח"ה ס' פח).

(44) ספר-המנהגים - מנהגי שמח"ת, וראה לקו"ש ח"ד עמ' 166-7 ובהערות שם. אודות סגולת השמחה בימי שמע"צ ושמח"ת, ראה המלוקט מדברי רבותינו נשיאנו בקובץ 'אהלי ליובאוויטש', גיליון ד, עמ' 134. ובוה מסביר הרבי את כפל הלשון "זמן שמחתנו" שנדפס בסידורים לשמע"צ ושמח"ת בפ"ע, ואין חוזרים על הלשון דחה"ס (התוועדויות תנש"א ח"א עמ' 172).

(45) ספר-המנהגים. וע"ע 'אוצר' עמ' שסב. 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 146.

(46) ראה 'אוצר' עמ' שנט, וש"נ. וראה לשון סידור אדה"ז (נדפס גם

פסוקים שונים לפי צורך השעה והעניין, כגון (פסוק שנעשה דרך קבע במשך השנים): "והיה זרעך... ופרצת... ובזרעך" (בראשית כח, יד); "הושיעה את עמך..." (תהילים כח, ט); ולפעמים: "הנני מביא אותם מארץ צפון..." (ירמיה לא, ז).⁵⁶

אמירת 'אתה הראת', 'אב הרחמים' והפסוקים הנ"ל - שלוש פעמים, ורק לאחר 'אב הרחמים' (וההוספת) פותחים את ארון הקודש.⁵⁷ מוציאים את כל ספרי התורה,⁵⁷ ומקיפים את הבימה כנהוג. הגבאי מכריז לאחר כל הקפה (כהלשון בסידור): "עד כאן הקפה א", "עד כאן הקפה ב", וכו'. לאחר כל הקפה, מחזירים את כל ספרי התורה לארון הקודש.⁵⁸ הרבי שלל את הנהגת המקפידים להסיר את הכתרים מספרי התורה לקראת הריקודים, בחשש שמא יפלו.⁵⁹ בפסקה "עוזר דלים" אמר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, שצריך להפסיק קצת בין תיבת "עוזר" לתיבת "דלים".⁶⁰

בשנת האבלות (רח"ל) אין הולכים להקפות לבד [הכוונה כנראה שאין האבל לוקח ספר תורה בעצמו], אלא בליווי.⁶¹

הניגונים המושרים בשעת ההקפות הם ניגונים קבועים מדור דור. ומהם: "וכל קרני רשעים אגדע"⁶²; "על הסלע הך"⁶³; הניגון המכונה 'ניגון ההקפות של ר' לוי צחק'⁶⁴; ניגון ריקוד⁶⁵; והרבי היה מוסיף עליהם עוד ניגונים.⁶⁶ נוהגים לנגן את

תפילת ערבית: בנעימת התפילה ביום זה אין משנים כלום לנעימת הימים הנוראים.⁴⁷

שיר המעלות, חצי קדיש, ברכו, ערבית של יום טוב.⁴⁸ קדיש שלם. האבלים (רח"ל) אומרים משניות וקדיש דרבנן, אך אין אומרים 'עלינו' [עתה, אלא רק אחר ההקפות כדלהלן].⁴⁹ לאחר מכן - קידוש והתוועדות.⁵⁰

קידוש: "אתקינו" ונוסח הקידוש דיום טוב, ו"שהחינו" (נשים שבירכו "שהחינו" בשעת הדלקת הנרות - לא יברכו בשעת הקידוש).

בשמחת תורה מהדרים במיוחד לעשות קידוש כלאחד לעצמו ולא לצאת ידי חובה ממישהו אחר, שכן ברכת 'שהחינו' היא גם על התורה, והלוואי שיפקיע את עצמו.⁵¹

בשמחת תורה היה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מסיר [לפעמים, וכהוראת שעה בלבד!] את ההגבלה שהטיל על שתיית 'משקה'.⁵²

מנגנים ביום זה ניגון 'ארבע בבות'.⁵³

סדר הקפות: "אתה הראת" פסוק בפסוק (ומכבדים בקריאתם אנשים שונים).⁵⁴ ולאחר מכן אומרים "אב הרחמים".

לאחר מכן⁵⁵ היה מורה כ"ק נשיא דורנו להוסיף

בסידור תהילת ה' לפני 'אתה הראת'.

47) 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 156.

48) שכח והזכיר 'חג הסוכות' במקום שמיני עצרת, ראה הדעות בזה בנטעי גבריאל, סוכות פרק פא ס"ב ובהערות, ולמעשה אינו חוזר, ואם יכול - בתפילות היום - יכוון לצאת בשמיעה מהש"ץ.

49) 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 139, ועיי"ש בטעם הדבר.

50) מקדשים וטועמים, ומתוועדים כהכנה רבה לעריכת ההקפות בשמחה. וראה 'אוצר' עמ' שעא. 'אהלי ליובאוויטש' שם (ובהמשך בעמ' 141 אודות קידוש בשמע"צ בחו"ל אף לפני מעריב, ובעמ' 151 אודות חשיבות התוועדות אף יותר מההקפות עצמן, עיי"ש).

51) לקו"ש ח"ט עמ' 371, וש"נ בהערה 6. וראה בזה 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 152.

52) שהיא בדרך כלל שלוש ארבע כוסיות ('התקשרות' גיליון יב עמ' 12) - 'אוצר' עמ' שע. חלות הגוירה גם על שמח"ת **מפורשת** בכ"מ, ומהם ב'חידות' שנדפסה בקובץ היכל מנחם כרך ג עמ' רנח. 53) ספר הניגונים ח"א (ניגון א) עמ' ל - מסה"ש תש"א עמ' 86. וראה סה"ש תפ"ר עמ' 12 וש"נ, סה"ש תש"ב עמ' 13.

54) המנהג בבית הרב למכור פסוקי 'אתה הראת', ולכבד בפסוק ראשון ואחרון, ולפעמים פסוקים נוספים, את כ"ק האדמו"ר. בליל שמחת תורה, ההכנסה היא לטובת ישיבת תולדות, וביום שמח"ת ההכנסה לטובת המוסדות 'מרכז לענייני חינוך' ומחנה ישראל - ספר המנהגים.

55) כן מפורש בסה"ש תש"נ ח"א עמ' 615, ודלא כמ"ש בסידורים

שונים שנדפסו לאחרונה.

56) 'אוצר' עמ' שנד"שנו.

57) להעיר מ'שערי הלכה ומנהג' יו"ד ס"י קיח, שצע"ג על סמך מה נהגו בכמה בתי כנסת להשאיר ס"ת שא"א לתקנם בשביל הקפות, עיי"ש.

58) לוח כולל חב"ד.

59) ובפרט על-פי המפורש בוהר (ח"ג רנו, ב) שצ"ק העניין ד'כ"תר תורה' שייך בשמחת תורה דווקא, ומשמחת תורה נמשך עניין זה על כל השנה - התועדות שמ"ג ח"א עמ' 308.

60) סה"ש תש"ד עמ' 31, ושם נתבאר.

61) ספר המנהגים עמ' 78. וראה 'אוצר' עמ' שנח. 'תורת מנחם - מנחם ציון' ח"א עמ' 227.

62) ספר הניגונים ח"ג ניגון קסא.

63) שם, ניגון קסג.

64) שם ח"א ניגון קסה.

65) שם ח"ב ניגון קפה - על ניגון זה אמר הרה"ח וכו' ר' לוי צחק ע"ה, שמקובל בידו שהושר בשעת ההקפות אצל אדמו"ר הזקן. הרבי היה מנגנו פעמים רבות בשעת חדותות - 'אוצר' עמ' שנח.

66) כ"ז מ'אוצר' שם.

ניגון 'הָאֵפ קאזאק' של הסבא משפולי⁶⁷. אין מנהגנו לקרוא קריאת התורה בליל שמחת תורה⁶⁸. אחר ההקפות (מחזירים את ספרי התורה לארון הקודש ללא כל אמירות⁶⁹): 'עלינו', קדיש יתום, 'אל תירא', 'אך צדיקים'. בשמיני עצרת ושמחת תורה אין טובלים פרוסת המוציא בדבש⁶⁸. (כל) יום טוב "צריך לקבוע כל סעודה על היין, דהיינו שישתה יין באמצע סעודתו אם ידו משגת"⁷⁰.

"ידוע לכול, שבאמירת 'שמע ישראל' בקריאת שמע על מיטתו בשמחת תורה, צריך לקבל על עצמו את המסירה ונתנה להרבצת תורה במסירת נפש בגופו, רוחו ונשמתו, וזו צריכה להיות כל מהותו"⁷¹.

שחרית: בשחרית (בלבד) - נשיאת כפיים כבתפילת מוסף של כל יום טוב⁶⁸. לאחר חזרת הש"ץ - הלל שלם, קדיש תתקבל. שיר של יום, הושיענו (אין אומרים 'לדוד ה' אורי'), קדיש יתום. קידוש: "אתקינו" דיום טוב, "אלה מועדי", "בורא פרי הגפן". ואחר כך נוטלים ידיים לסעודה או אוכלים כזית 'מזונות'. התועדות⁷².

סדר הקפות: כדאמול, "אתה הראת" פסוק בפסוק ולאחר מכן "אב הרחמים". כן עושים שלוש פעמים⁵⁶. לאחר מכן, פותחים את ארון הקודש, מוציאים את כל ספרי התורה ומקיפים את הבימה ז' חצאי הקפה (בהמשך אחד), בסך הכול שלוש הקפות וחצי. אבל אומרים את כל סדר ההקפות, ללא הכרזת "עד כאן הקפה...". ומחזירים את כל ספרי התורה לארון הקודש (ללא כל אמירה)

67) ספר הניגונים ח"א (ניגון כד) עמ' מט - סה"ש תש"ד עמ' 116, וראה סה"ש תורת שלום עמ' 236.
68) לוח כולל חב"ד.

69) 'אוצר' עמ' שנט, ע"פ הגהת הרבי ללוח כולל חב"ד.

70) שו"ע אדה"י סי' תקכ"ט ס"ד (וכיוון שכתב "אם ידו משגת", אולי אין חיוב זה למי שקשה לו גם מבחינת בריאות עד"מ, משא"כ בשמחה דלהלן). זאת מלבד חובת השמחה בין דלהלן ס"ו. אבל לכאורה אם עשה כן פ"א ביום, יצא גם ידי שמחת יו"ט. משא"כ כשיצא י"ח שמחה בין הקידוש (תוד"ה יד יין, פסחים קה"ב, שיחות קודש תשל"א ח"ב עמ' 87. וראה 'התקשרות' גיליון תסג עמ' 18), עדיין לא קבע סעודתו על היין.

71) סה"ש תש"ד עמ' 39.

72) ואף שלאורה יש בעיה בהתועדות לפני מוסף עפ"י מ"ש בשו"ע אדה"י סי' רפ"ד, אולי י"ל עפ"י דברי הרבי בספר השיחות תש"א עמ' 120 הערה 10, עיי"ש.

וסוגרים אותו⁷³.

"אתה הראת" (של פתיחת הארון). י"ג מידות (פעם אחת) ו'ריבוננו של עולם", יהיו לרצון, ואני תפילתי, "ברוך שמי", וכל סדר הוצאת ספר תורה. מוציאים שלושה ספרי תורה, בראשון קוראים⁷⁴ [עד "שישי"] בפרשת וזאת הברכה, ואם יש צורך, חוזרים כמה פעמים עד שכל הציבור יעלה לתורה. בסיום עולה אחד עם כל הנערים ומברך איתם ברכת התורה⁵⁸.

בבית הכנסת של הרבי עולים בשמחת תורה כמה קרואים יחדיו ומברכים כולם כאחד. לכוהן - כוהנים, ללוי - לויים, ולשאר העליות - ישראלים [גם הילדים עולים עם אבותיהם]⁷⁵. למנהגנו: בעליות רגילות כשעולים כמה קרואים ביחד, מברכים כולם כאחד, אבל בעליות 'כל הנערים' מנהגנו שהגדול העולה עמהם מברך ומוציא את כולם⁷⁶. אין מנהגנו לפרוש טלית על הנערים ועל שאר העומדים אצל הבימה ולומר "המלאך הגואל"⁷⁷.

'חתן תורה' ו'חתן בראשית' יכולים להיות גם כוהנים או לויים.

אומרים "מרשות" ל'חתן תורה', וקוראים "מעונה אלוקי קדם" עד "לעיני כל ישראל", ואין נוהגים לפרוש טלית על ראש העולה ל'חתן תורה"⁷⁸. לאחר גמר קריאת הפרשה אומר כל הקהל "חזק חזק ונתחזק", וגם העולה בעצמו אומר

73) לוח כולל חב"ד. 'אוצר' עמ' שעת. ראה מקורות היסטוריים למספר ההקפות בס' חקרי מנהגים ח"א עמ' קצח. בסה"ש תש"נ עמ' 57 מבאר הרבי "שבזה מודגש שפעולתן של ישראל בעניין ההקפות אינה אלא "מחצית" בלבד... ואילו ה"מחצית" השניה דהקפות נעשית ע"י הקב"ה (ע"ד ובדגומת העניין ד'מחצית השקל)", עיי"ש.

74) הקריאה - בנעימת הטעמים הרגילה, ולא בנעימת הימים הנוראים (שם עמ' שפט).

75) 'אוצר' שם. וראה פרטים נוספים בהנהגה, במציאות והדעות בהלכה בזה, שם וב'אהלי ליובאוויטש' עמ' 157, ובקובץ 'אהלי שם' גיליון ח' עמ' קנה.

מעלים לתורה בכל מחזור (אם ישנם) כהן, לוי ישראלים (כ"מ בשערי אפרים ש"ח סנ"ו, וע' בשו"ע סי' קלה ס"י ונו"כ).

76) משיחת יום שמחת תש"ט ס"ח ('תורת מנחם - התועדות' (כד) תשי"ט ח"א עמ' 146).

77) 'אוצר' עמ' שפ.

78) שם עמ' שפד.

אבל אין אומרים "זכור". בהזכרת נשמות אומרים "בן/בת פלונית".

אומרים "אב הרחמים". גם מי שאינו מזכיר נשמות אומר "אב הרחמים"⁸⁷.

הזכרת הגשם: קודם תפילת לחש של מוסף מכריז השמש "משיב הרוח ומוריד הגשם", ומתפילה זו מתחילים לומר זאת בכל התפילות.

המתפלל ביחיד – ימתין עם תפילת המוסף עד שיתפללו הציבור, כדי שיוכל לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם". מי ששמע הכרות "משיב הרוח ומוריד הגשם" קודם שהתפלל תפילת שחרית – אם אינו מתפלל במניין אחר, אומר גם בתפילת שחרית "משיב הרוח ומוריד הגשם"⁸⁸. טעה ואמר "מוריד הטל" – אינו חוזר.

בחזרת הש"ץ – תפילת גשם. אין נושאים כפיים. שיעורי חת"ת: לומדים היום⁸⁹ פרשת ברכה החל מ'שני' עד סיום הסדרה עם פירוש רש"י, ופרשת בראשית עד 'שני' עם פירוש רש"י.

תזכורת: כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נהג, בעת ההתוועדות של שמחת תורה (או שבת בראשית), להזכיר על-דבר השתתפות כל אחד ואחת במגבית 'קרן השנה' (מניין ימי שנת תשע"ו – שפ"ה).

מוצאי יום טוב:

הבדלה: מתחילים 'הנה איל ישועתי'⁹⁰. ברכת הגפן, ברכת המבדיל. רבים נוהגים (על-פי מנהג האריז"ל⁹¹) לערוך הקפות בארצנו הק' גם בלילה זה. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה מעודד את

כן לפני הברכה האחרונה⁷⁹.

מניחים את ספר התורה השני על הבימה ליד ספר התורה הראשון, ולא יסירו את ספר התורה הראשון עד שיניחו על הבימה את ספר התורה השני. מגביהים וגוללים את ספר התורה הראשון, ואין מהפכים אותו ופניו אל העם, ואין משנים במאומה מסדר ההגבהה של כל השנה⁸⁰.

אומרים "מרשות" ל'חתן בראשית' בלשון יחיד ככתוב בסידור. וקוראים מ"בראשית ברא" עד "אשר ברא אלקים לעשות", ואין נוהגים לפרוש טלית על ראש העולה ל'חתן בראשית'. הקהל עונה בקול רם – אחר כל יום בבריאה – את הפסוק "ויהי ערב ויהי בוקר יום...". והקורא אומר אחריהם, וכשמגיע הקורא ל'ויכולו' אומרים כולם⁸¹ "ויהי ערב... יום השישי ויכולו..." – בהמשך אחד⁸² עד "לעשות", והש"ץ חוזר אחריהם⁸³.

מניחים את ספר התורה השלישי אצל השני, ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. מפטיר בספר השלישי במוסף היום בפרשת פינחס. הפטרה: "ויהי אחרי מות משה... רק חזק ואמץ" (יהושע א). אחרי קריאת התורה אומרים את הפיוטים: "שישו ושמחו", "התקבצו", "אגיל ואשמח"⁸⁴, "אשריכם ישראל", כנדפס בסידור (אחר סדר הקפות)⁸⁵. אחר-כך היו רוקדים ריקוד נוסף בניגון שמחת תורה, בהתלהבות גדולה⁸⁶.

זיכור: מי שיש לו אב ואם – יוצא מבית הכנסת. אבילים בתוך שנתם (רח"ל) נשארים בבית הכנסת,

79) ראה מקורות וביאורים לזה ב'לוח השבוע' גליון תרע"ז.
80) 'אוצר' עמ' שפא.

81) הרבי, שעלה תמיד ל'חתן בראשית', אמר הן את 'ויהי ערב' והן את 'ויכולו' (עכ"פ התחיל לאומרם) עם הציבור (ולא עם הבעל-קורא).

82) גם משום שהוא ראשי-יתבות שם הוי"ה: "יום השישי ויכולו השמים", ולכן אין מפסיקין בו. ראה נטעי גבריאל סוכות פצ"ג סכ"ו מהלבוש ומהרי"ל וכו'.

83) 'אוצר' עמ' שפד-שפה.

84) ב'אוצר' עמ' שפו, כתב שצ"ל **בו** (בוא"ו ולא באל"ף) יבא צמח (ולא ציין את המקור). אמנם בשיחה המוגהת האחרונה לע"ע דליל שמח"ת קודם הקפות תשנ"ב ס"א (סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 37) בגוף השיחה, נדפס כבסידור: **בא** (באל"ף) יבא צמח בשמחת תורה".

85) כ"ה בלוח כולל-חב"ד, ומקורו ממש"כ בסידור שאומרים זאת אחר (כל 'אחר' – סמוך, רש"י בראשית טו,א) קרה"ת.

86) קובץ ליובאוויטש, גליון 13 (תשט"ז) עמ' 64.

87) רצוי לקרוא לכל היוצאים מביהכ"נ ל'זיכור' לחזור פנימה לפני אמירה זו.

88) ס' המנהגים שם, עמ' 69 (עיי"ש בהערה).

89) שערי הל' ומנהג ח"ה ס' פח, עיי"ש.

90) בפרמ"ג ס' תצא, משבצות ס"ק א, כתב שגם במוצאי יו"ט לחול אומרים פסוקים אלו (כמנהגו), אלא שהעולם אינו נוהג כן כמ"ש בלקוטי מהרי"ח (סדר הבדלה מוצ"ש ד"ה ועיין בפרמ"ג בדפוס המקורי ח"ב פב,א). ולהעיר שאנ"ש נוהגים שגם היוצאים ידי-חובה אומרים פסוקים אלו בלחש עם המבדיל, וכ"ה ב'ספר מהרי"ל – מנהגים' עמ' רכז, עיי"ש בהערה 5, וב'רשימות הימין' עמ' שלב (כשהיו מבדילין על היין ואדמו"ר מהורש"ב נ"ע היה יוצא ע"י אחר – היה אומר רק הפסוקים, ואם היו מבדילין על שיכר – היה אומר גם ברכת המבדיל), וברשימה "ממנהגי ביהכ"נ בשבת ויו"ט" שהוגהה ע"י הרבי ונדפסה ב'התקשרות' גליון רב"י, נאמר: "בהבדלה נוהגים לומר כל אחד ביחד עם המבדיל פסוקי 'הנה איל ישועתי' – כן תהיה לנו".

91) כף החיים ס' תרי"ט ס"ק ל, וש"נ.

לגבי הדסים (שקיבלו במתנה מהרבי) להשתמש בהם כבשמים להבדלה, הלולב – לשרוף בעת ביעור חמץ, ומהארתוג – לעשות מרקחת⁹⁸.

יום שישי כ"ו בתשרי

יום חמישי בלילה, אור ליום שישי:
למנהג רבותינו נשיאינו, יש לקרוא הלילה שמו"ת עלייה אחת או שתיים מפרשת בראשית, ומחר אחרי חצות לקרוא שוב מתחילתה עד גמירא עם ההפטרה, ובשבת לפני תפילת שחרית לקרוא שוב 'שביעי'.

נזהרים (על כל פנים לכתחילה) שלא להפסיק באמצע קריאת שמו"ת⁹⁹.

שיעורי חת"ת: סיום עליית 'שישי': "לקח אותו אלוקים" (הכה, - כמו בקריאת התורה דשבת קודש).

הרבי לשריפה במקום שבו שרף הרבי את החמץ שלו בערב פסח, עוד לפני שהרבי הגיע, או שהרב גרונר של הביא זאת כשהגיע עם הרבי והוא זרק אותם לאש. לפחות פעם אחת בעת השריפה ביקש הרבי שיזרק את הד' מינים שלו לאש. אך את ההושענות לא ראה שם כלל (פורום השלוחים באה"ק).

98 לקוטי שיחות ח"ט עמ' 569. 'התקשרות' גיליון סג עמ' 11. לגבי הלולב – מ"הסתם זהירים יותר לשמור מה שקיבלו מהרבי, ולכן המתינו עד פסח. לגבי ההדסים – כן איתא בשו"ע אדה"ז ס' רצו ס"ו, וא"כ ה"ז בכל ההדסים דמצווה.

99 שו"ע אדה"ז ס' רפה ס"ו. 'התקשרות' גיליונות: תסז עמ' 20, תפט עמ' 19.

השמחה, ושולח מברקים למקומות המרכזיים (כפרחב"ד, נחלת הריחב"ד⁹² וירושלים ת"ו) מדי שנה בשנה.

במוצאי שמחת תורה מכריזים: 'ויעקב הלך לדרכו'⁹³. מי שלא הספיק לפניכן, יסיים את פרשת ברכה שניים מקרא ואחד תרגום עוד הלילה⁹⁴.

יום שלישי

כ"ג בתשרי, אסרו חג הסוכות⁹⁵

אין מתענים, ומרבים קצת באכילה ושתייה⁹⁶. שיירי החג: מנהג בית הרב, לשרוף את הסכך אחרי החג. כן מנהגם לשרוף לולב והושענות ביום רגיל, ולא בשריפת החמץ⁹⁷. לאידך היתה הוראה

והעיר מדעת הרמב"ם בהל' קידוש החודש פ"ה הי"ב בעניין יום טוב שני ביישובים החדשים בארה"ק, והתייחסות הרבי לזה בס' 'המלך במסיבו' ח"א עמ' רסב וח"ב עמ' רס, וש"נ.

93 לקוטי שיחות חלק י' עמ' 192. וראה 'אוצר' עמ' שצג, וש"נ. 94 לאחר חצות. - ולא כבכל פרשה, ש"א (שו"ע אדה"ז ס' רפה ס"ה) שניתן להשלימה עד ג', כיוון שבשמח"ת מסיימים את כל התורה ומתחילים אותה מחדש (אם כי 'דחק ונכנס' מועיל תמיד) - התוועדות תשמ"ז ח"א עמ' 350. וראה התוועדות תשמ"ו ח"א עמ' 396.

95 בח"ל: שמחת תורה. 96 לוח כולל חב"ד, משו"ע אדה"ז ס' תכט ס"ז. וראה דעות שונות בס' הנשואין כהלכתם פ"ו הע' 81.

97 'רשימות' חוברת יד עמ' 23. וב'אהלי ליבאוויטש' עמ' 166 דייק, שעושים זאת סמוך לחג, והטעם ע"פ 'סדר היום' שכל' שיש לסתור את הסוכה במוצאי יו"ט, כדי להודיע שלא נעשית אלא למצוותה. אמנם לפי עדותו של השליח רש"ז ש' הלפרין מהגליל העליון - זכה לראות במשך כמה שנים (האחרונות) שהורידו את הד' מינים של

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש